

SP 3 Korkeakoulutus, osaamisen kysyntä ja tarjonta

Tuomo Suhonen, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT

Taustaa

- Korkeakoulujen eri koulutusalat ja oppiaineet tarjoavat erilaisia, työmarkkinoilla eri tavoin kysytyjä ja arvostettuja taitoja
- Suomessa näiden ”taitosettien” tarjonta on tiukasti säänneltyä, eikä opiskelijoilla täyttä vapautta valita/vaihtaa opintoalaa → vastuu korkeakouluopintojen työmarkkinarelevanssista suuressa määrin poliittisten päättäjien vastuulla
- Tärkeitä kysymyksiä optimaalisen koulutuspolitiikan kannalta:
 - Kuinka suuria erot eri tutkintojen kysynnässä/arvostuksessa todellisuudessa ovat, ja mihin suuntaan ollaan menossa?
 - Kuinka ohjata nuoria opiskelemaan ja suorittamaan työmarkkinarelevantteja tutkintoja?

Korkeakouluopintoihin pääsy aloittain

Opiskelupaikan ammattikorkeakoulussa vastaanottaneet 2015

Tutkinto	Paikan vastaanottaneet	Paikan vastaanottaneet/ ensisijaiset hakijat	Paikan vastaanottaneet/ kaikki hakijat
AMK, Humanistinen ja kasvatusala	505	38 %	17 %
AMK, Kulttuuriala	1776	27 %	16 %
AMK, Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	6440	35 %	21 %
AMK, Luonnontieteiden ala	1104	43 %	17 %
AMK, Tekniikan ja liikenteen ala	9452	49 %	34 %
AMK, Luonnonvara- ja ympäristöala	770	52 %	28 %
AMK, Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	8414	23 %	17 %
AMK, Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	1347	39 %	19 %
AMK-tutkinnot yhteensä	29808	33 %	28 %

Lähde: Vipunen-tietokanta

Opiskelupaikan yliopistossa vastaanottaneet 2015

Korkeakoulututkinto	Paikan vastaanottaneet	Paikan vastaanottaneet / ensisijaiset hakijat	Paikan vastaanottaneet / kaikki hakijat
Yliopisto, Muu tai tuntematon ala	241	26 %	11 %
Yliopisto, Sotilasala	145	28 %	20 %
Yliopisto, Maatalous-metsätieteellinen	288	39 %	17 %
Yliopisto, Luonnontieteellinen	2790	67 %	27 %
Yliopisto, Teknillistieteellinen	2566	57 %	36 %
Yliopisto, Yhteiskuntatieteellinen	1514	25 %	15 %
Yliopisto, Oikeustieteellinen	623	15 %	12 %
Yliopisto, Kauppatieteellinen	2199	24 %	18 %
Yliopisto, Eläinlääketieteellinen	69	11 %	9 %
Yliopisto, Lääketieteellinen	734	13 %	11 %
Yliopisto, Farmasia	418	29 %	15 %
Yliopisto, Liikuntatieteellinen	122	10 %	6 %
Yliopisto, Hammaslääketieteellinen	186	15 %	13 %
Yliopisto, Terveystieteet	283	17 %	10 %
Yliopisto, Kuvataideala	53	7 %	6 %
Yliopisto, Musiikkiala	205	18 %	16 %
Yliopisto, Teatteri- ja tanssiala	55	4 %	3 %
Yliopisto, Taideteollinen	213	13 %	8 %
Yliopisto, Humanistinen	2358	33 %	19 %
Yliopisto, Kasvatustieteellinen	2063	27 %	19 %
Yliopisto, Psykologia	261	8 %	6 %
Yliopisto, Teologinen	269	46 %	27 %
Yliopistotutkinnot yhteensä	17655	27 %	24 %

Lähde: Vipunen-tietokanta

Korkeakouluopintojen kulku aloittain

2010 AMK-opinnot aloittaneiden ja 2009 yliopisto-opinnot aloittaneiden opiskelijoiden opintojen tila vuoden 2014 lopussa koulutusalan mukaan.

	2010 AMK-opinnot aloittaneet				2009 yliopisto-opinnot aloittaneet				
	N	Suorittanut aloitetun tutkinnon	Suorittanut muun tutkinnon	Ei tutkintoa, opiskelee	Ei tutkintoa, ei opiskele	N	Suorittanut tutkinnon	Ei tutkintoa, opiskelee	Ei tutkintoa, ei opiskele
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	368	47 %	7 %	33 %	13 %	4493	66 %	28 %	7 %
Kulttuuriala	2472	37 %	10 %	43 %	10 %	1549	65 %	27 %	9 %
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	5655	47 %	5 %	36 %	11 %	4863	62 %	30 %	8 %
Luonnontieteiden ala	1233	32 %	6 %	44 %	18 %	3359	39 %	48 %	13 %
Tekniikan ja liikenteen ala	8791	26 %	5 %	54 %	15 %	3730	45 %	43 %	12 %
Luonnonvara- ja ympäristöala	904	25 %	9 %	50 %	16 %	416	51 %	32 %	17 %
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	7731	66 %	4 %	22 %	8 %	1463	56 %	39 %	5 %
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	1876	46 %	8 %	34 %	12 %	67	58 %	24 %	18 %
Kaikki koulutusalat	29030	44 %	5 %	39 %	12 %	19940	55 %	35 %	9 %

Lähde: Tilastokeskus, StatFin-tietokanta

Korkeakoulutuksen tuotto aloittain

OLS-regressiotuloksia: peruskoulun jälkeisen tutkinnon suorittamisen yhteys 25-64-vuotiaiden suomalaisten logaritmiin ansiotuloihin 2012 koulutusasteen ja -alan mukaan (N=2,775,382)

	Keskiaste	Alin korkea- aste	Alempi korkea- kouluaste	Ylempi korkea- kouluaste	Tutkija- kouluaste
Yleissivistävä koulutus (ylioppilastutkinto)	0.158 (0.003)				
Kasvatustieteellinen ja opettajankoulutus	0.366 (0.014)	0.525 (0.006)	0.496 (0.004)	0.748 (0.003)	1.014 (0.018)
Humanistinen ja taidealan koulutus	-0.002 (0.005)	0.143 (0.012)	0.191 (0.005)	0.547 (0.004)	0.669 (0.016)
Kaupallinen ja yhteiskuntatieteellinen koulutus	0.297 (0.002)	0.465 (0.002)	0.587 (0.003)	0.889 (0.003)	0.968 (0.011)
Luonnontieteellinen koulutus	0.260 (0.007)	0.725 (0.010)	0.327 (0.013)	0.703 (0.004)	0.843 (0.009)
Tekniikan koulutus	0.240 (0.002)	0.529 (0.003)	0.707 (0.002)	0.944 (0.003)	1.064 (0.009)
Maa- ja metsätalouseläminen koulutus	0.015 (0.003)	0.237 (0.008)	0.403 (0.007)	0.693 (0.009)	0.879 (0.026)
Terveys- ja sosiaali-alan koulutus	0.378 (0.002)	0.595 (0.002)	0.586 (0.002)	1.220 (0.004)	1.398 (0.008)
Palvelualojen koulutus	0.212 (0.002)	0.521 (0.004)	0.558 (0.004)	0.883 (0.007)	1.011 (0.037)

Mallissa referenssikategoriana "Ei peruskoulun jälkeistä tutkintoa". Heteroskedastisuusrobustit keskivirheet suluissa. Regressiomallissa vakioitu henkilön sukupuoli, ikä, äidinkieli ja syntymämaakunta.

Osahankkeen tavoitteet

- Luodaan laajojen suomalaisten rekisteriaineistojen avulla entistä monipuolisempi ja yksityiskohtaisempi kuva opintoihin hakeutumisesta, opintojen suorittamisesta ja odotetuista työmarkkinatulemista eri koulutusaloilla
- Tarkoituksena päästä tutkintokohtaisten lukujen ”taakse”
 - Missä määrin erot eri korkeakoulututkintojen tuotoissa ovat kausaalisia, missä määrin opiskelijoiden valikoitumisesta johtuvia?
 - Mitkä tekijät (esim. tarjonnan, ammattirakenteen tai suhdanteiden muutokset) selittävät korkeakoulututkintojen tuottojen kehitystä?
 - Mitkä tekijät selittävät tutkintokohtaisia koulutuksen keskeyttämisen todennäköisyyksiä?
 - Millä menetelmällä (esim. yo-papereilla, pääsykokeella) tietyille koulutusalueille saadaan valikoitua kyvykkäimmät/sopivimmat opiskelijat?

Osatutkimukset

1. Diplomi-insinööri- ja arkkitehtikoulutukseen hakeneiden opiskelu- ja työmarkkinamenetyksen taustalla olevat tekijät
 - Jo käynnissä oleva hanke
 - Aineistona DIA-yhteisvalinta-aineisto yhdistettynä Tilastokeskuksen rekistereihin
 - Tarkastellaan erityisesti yliopiston valinnan vaikutusta myöhempään työmarkkinamenetykseen teknillisellä koulutusalailla sekä opiskelijavalintatavan vaikutusta DI- ja arkkitehtiopiskelijapopulaation kyvykkyyteen
 - Kausaalipäätelyssä hyödynnetään epäjatkuvuuksia yliopistojen sisäänpääsyrajoilla
2. Korkeakoulutuksen elinkaarituet eri koulutusaloilla
 - Hanke käynnistyy syksyllä 2016
 - Tilastokeskuksen koko Suomen väestön kattavat koulutus- ja tulorekisterit 1970-2013
 - Hyödynnetään eri koulutusalojen maantieteellisen saavutettavuuden muutosten mahdollistamia kvasikoikkeellisia tutkimusasetelmia
3. Korkea-asteen koulutusvalinnat ja koulutuksen keskeyttäminen
 - Hanke käynnistyy viimeistään 2017
 - 1960-luvulta nykypäivään ulottuvat ylioppilastutkinto- ja korkeakouluopiskelija-aineistot + muut rekisteriaineistot
 - Tarkastellaan erityisesti koulutusalojen kyvykkyydjakaumien kehitystä sekä kyvykkyyden yhteyttä koulutusalaakohtaisiin opintojen keskeyttämistodennäköisyyksiin
 - Lisäksi tutkitaan, miten muutokset opintotukijärjestelmässä (esim. opintotuen lainapainotteisuudessa) vaikuttavat opiskelijoiden valikoitumiseen eri koulutusaloille ja edelleen koulutusalaakohtaisiin opintojen keskeyttämistodennäköisyyksiin